

Vzpomínky / Polemika s Jakubem Trojanem

Jakub Trojan v jednom rozhovoru v Lidových novinách (k 90. výročí nás obou) poněkud přehnaně (a nepravdivě) srovnával rodinné okolnosti, do nichž jsme oba byli v mládí postaveni. „Hejdánek mě nesmírně převyšoval – už ve 14 letech četl Emanuela Rádlu a znal i Jana Patočku, který ... Já byl tehdy v duchovních vědách homo novus.“ (Ty roky má Trojan ostatně i jinak popletené: „od okamžiku, kdy jsem se asi od 16 let účastnil akademické YMCA, kam Hejdánek také chodil“ – AY mohla znovu začít fungovat až po osvobození, tedy v létě a na podzim 1945, a to nám bylo už 18 let!) Ale píšu to vlastně z jiného důvodu. Trojan říká: „Neměl jsem tak vhodné rodinné předpoklady jako on. Moje maminka byla vynikající švadlena, byla rozvedená a nemohla mi v tomto směru nic poskytnout. Hejdánek vyrůstal v osobnost již od kvinty.“ Trojan zcela pomíjí to, že jeho maminky byla v Praze (tj. ve velkém městě) už dobře známá švadlena, která za sebou měla už pobyt v Paříži, zatímco oba moji rodiče byli z venkova a do Prahy se dostali až v dospělosti (a městským způsobům se učili po mém soudu dost pomalu, což jsem brzo zjistil při návštěvách svých spolužáků v jejich domácnostech). Velkou výhodou byla ovšem matčina protestantská orientace, kterou tak trochu převzal po sňatku i můj otec a díky níž byla naše rodina pravidelně v kontaktu s vinohradským farářem Bedřichem Jerie, který mne už i křtil a pak konfirmoval atd. O Rádlovi jsem se nejspíš dozvěděl také ve vinohradském sboru, možná také od farářova syna Pavla, s nímž jsem chodil celých 8 let do téže třídy RG Slovenská (ale sblížili jsme se víc až ve vyšších třídách). A proč to všechno píšu? Nejde o rozdíl „rodinných“ předpokladů, ale o rozdíl širšího společenského zapojení, v mém případě o poměrně pevnou, i když nepřilíš hlubokou vazbu zejména mé matky na českou protestantskou tradici (a že na to přistoupil ochotně i můj otec). Jinak u nás bylo jen pomálu knih, naprostou většinou kupovaných pro mne (a navíc někdy dost nevhodně); to se pomalu měnilo, jak jsem se stále víc orientoval na úplně jinou literaturu, kterou mi otec dovoľoval kupovat (zejména ve Strnadově antikvariátě na Vinohradské ulici, dokonce ve stejném bloku domů, kdy bydlil s matkou i Trojan – tam jsem dokonce koupil své první filosofické „úlovky“, jako třeba Rádlovu Romantickou vědu nebo Patočkovu docentskou habilitaci; a netřeba jistě dodávat, že jsem s jejich čtením musel ještě nějakou dobu počkat). Vyrůstal jsem prostě v jiné tradici – a také hodně sám, spíš bez asistence jiných (vnějších) vlivů. Co si pamatuji, vše o Masarykovi jsem znal původně ze školy; doma jsme neměli ani jedinou jeho knížku, až otec (asi spolu s dalšími zaměstnanci Svazu nemocenských pojišťoven, kde pracoval – bylo to velmi silně sociálně demokratické prostředí) objednal sešitové vydání Čapkových Rozhovorů. První Masarykovy knížky jsem mohl – za otcovy peníze – kupovat až po osvobození, jednak podle toho, jak vycházely, ale některé starší jsem získal také z obnoveného nakladatelství Jana Laichtera, s jehož synem Dr. Františkem jsem se poznal na letní konferenci AY v létě 1945 (např. Rusko a Evropu a také Sebevraždu, aj.)

Vidím, že můj značný odpor k psaní vlastních Pamětí už dost zeslábl. Vlastně mi docela spontánně napadají stále další a další věci. Ovšem to je právě to, co mne dost odpuzuje, ta závislost na asociacích a nedostatek řádu.

(Písek, 180101)